

حسن رحیم‌پور از غدی پژوهشگر و استاد دانشگاه شهر یورماه ۹۳ در جمع دانشجویان و طلاب در مشهد به شرایط و اتفاقات اخیر جهان اسلام پرداخت و ضمن بررسی مواجهه ما با تکفیری‌ها، درباره ضرورت و چگونگی التزام و تحقق «وحدت اسلامی» سخن گفت، گزیده‌هایی از این سخنرانی را در ادامه می‌خوانید.

◀ مرز بین شیعه و رافضی مشرک

در موضوع وحدت تشخیص مرز بین شیعه با رافضی مشرک مهم است، البته خیلی از این رافضی‌ها مستضعف فکری‌اند ولی در تاریخ بوده‌اند؛ قرامطه حمله کردند و به اسم شیعی‌گری حجرالاسود را دزدیدند یا به اسم شیعه‌گری عمل و نماز را ول کردند و گفتند دلت پاک باشد، چنان‌که در اهل سنت هم تصوف را داشتیم، مرز بین این‌ها باید روشن شود، یک چیزهایی به نام شیعه تبلیغ می‌شود که عقیده شیعه نیست.

◀ مرز بین سنی و وهابی تکفیری

علاوه بر این تشخیص مرز بین سنی با وهابی تکفیری نیز مهم است، در بین اهل سنت خیلی‌هایشان اصلاً تاریخشان این نیست، نگاهشان به توسل و زیارت و شفاعت اصلاً این نیست، ۳۰ سال پیش در هیچ جای جهان اسلام جز منطقه آل سعود و سه چهار منطقه کوچک، در اغلب جهان اسلام حب اهل بیت(ع) رواج داشته است؛ من از آفریقا تا آسیای میانه و شرق آسیا مزار فرزندان اهل بیت(ع) را می‌بینم که اهل سنت به زیارتش می‌آیند، در سودان یکجایی را دیدم که مرکز یک فرقه وسیع از تصوف سنی بود و یک امامزاده از نسل امام موسی بن جعفر(ع) بوده است، در بالکان، در بوسنی، سنی مجاهدی که دارد با صرب‌ها می‌جنگد، بخش مهمی از اذکارشان مربوط به امام زمان(عج) است.

شرق آسیا در اندونزی، اهل سنت در دهه اول محرم، مراسم تابوت دارند و هرروز صدها هزار سنی مذهب تابوت امام حسین(ع) را به دست می‌گیرند، بعضی‌شان می‌دانستند از فرزندان پیامبر بوده است ولی نمی‌دانستند امام حسین(ع) کیست.

◀ رابطه اهل سنت و ائمه(ع)

حکومت خوارزمشاهیان سنی است ولی حرم امام رضا را بازسازی می‌کند و می‌سازد، مرقد ایشان را در قرون مختلف علمای اهل سنت زیارت کرده‌اند، مثل در قرن چهارم بسطی محدث مشهوری از اهل سنت، موارد متعددی را از زیارت بزرگان اهل سنت از مرقد امام رضا(ع) نقل می‌کند.

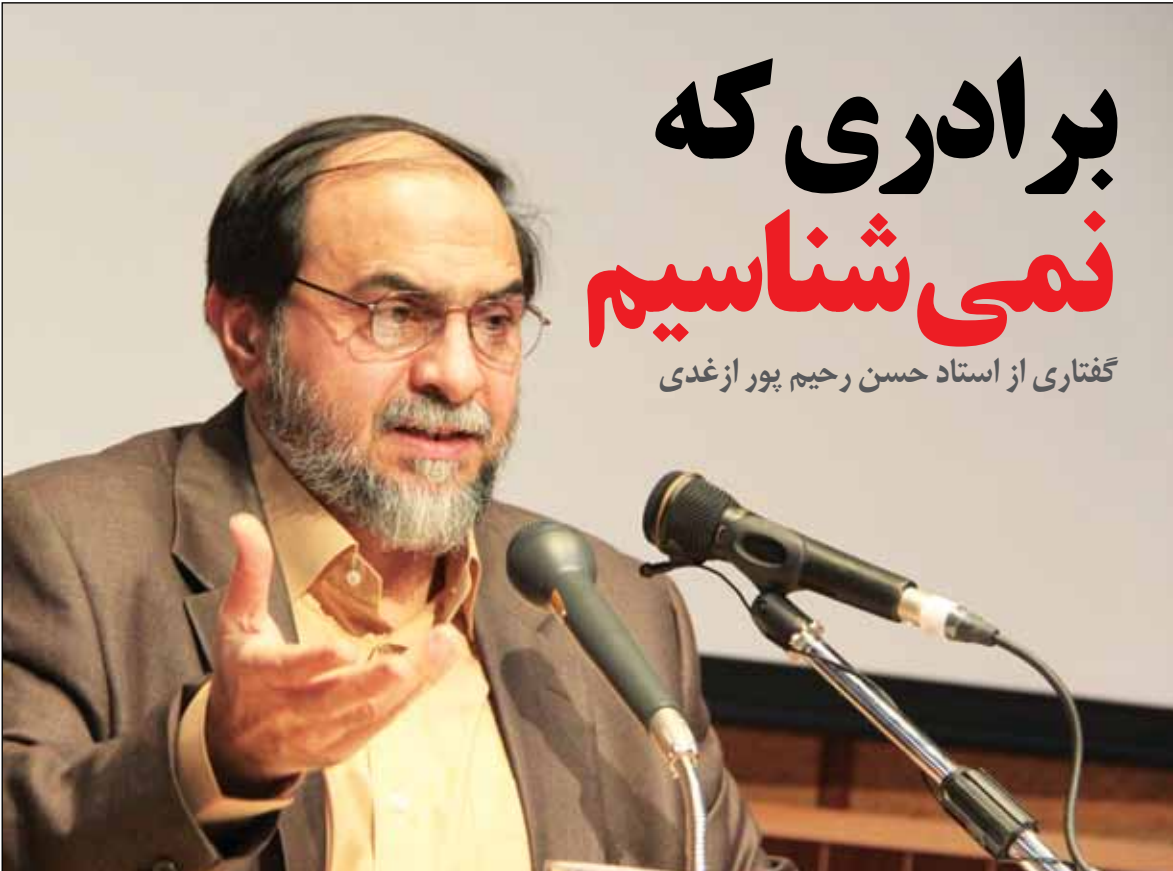
حاکم نیشابوری کتابی در شرح حال امام رضا(ع) دارد به نام مفاخرالرضا، منتجب الدین بدیع رییس دیوانسالاری و کاتب بزرگ درگاه سلطان سنجر سلجوقی (که قوی‌ترین سلطان سلجوقی و رسماً سنی است) هم روایت‌هایی دارند.

لب‌الالباب حوفی می‌گوید ... «مشکلاتی بزرگی در کارمان پیش آمد. دست جمعی با دوستان برای حل مشکل به زیارت علی بن موسی فرزند پیامبر(ص) رفتیم ..... مطلبی را تحلیل کردم و خدمت استاد بیاوردم، آن را بدرید و فرمود دوباره بنویس ... من از غایت زجرت و تنگ‌دلی به مشهد مبارک علی بن موسی‌الرضاع(ع) رفتم و از روح پاک او استمداد طلبیدم و به تضرع و ابتهال در آن موقف متبرک بنالیدم و تسهیل شیوه از صمد متعال بخواستم، خداوند دعایم را مستجاب کرد.»

نمونه دیگر زیارت حضرت معصومه(س) توسط علمای بزرگ اهل سنت است، مثلاً قرن‌ها قبل در قرن ششم هجری قبل از این که این

برادری که نمی‌شناسیم

گفتاری از استاد حسن رحیم‌پور از غدی

ابوحنیفه می‌گوید لولا سنتان لهلک النعمان. چرا ما مانند ائمه مذاهب رفتار نمی‌کنیم؟ خود ابوحنیفه می‌گوید وقتی وارد شدم، امام صادق(ع) متکابی که پشت خودش بود، پشت من گذاشت.

◀ تشکیل امت واحده با ولایت فقیه یا خلیفه

هدف ما تشکیل امت واحده است، ولی یکی از زوایای تاریک این است که امت واحده بر اساس ولایت فقیه یا خلافت اداره شود؟ بسیار سوال مهمی است، من می‌پرسم از شما که در عصر غیبت فرق ولایت فقیه و خلافت چیست؟ وقتی امام زمان(ع) بیایند که طبق روایات شیعه و سنی مقبول‌اند و همه قبول می‌کنند، در عصر غیبت هم، این دو خیلی فرقی ندارند، هر دو شاخصه‌های یکسانی مطرح می‌کنند، هر دو می‌گویند حاکم طبق شرع عمل کند، عادل و عالم و فقیه و دین‌شناس و زاهد و مدیر و مدیر و شجاع و مورد مخالفت مردم نبودن، باشد.

در مصداق بیرونی فرایندها یکسان است هرچند در نظر مبنای مشروعیت متفاوت است، در بخشی مهم از اهل سنت بوده که هر کس حاکم شد، شما حق قیام ندارید ولو امر به معروف و نهی از منکر کنید، تزشان هم این است که امنیت مهم است، ولی شیعه می‌گوید کسی که شرایط را ندارد، مشروعیت ندارد، اگر زورمان نرسد، تقیه می‌کنیم ولی زورمان که رسید، امر به معروف و نهی از منکر می‌کنیم تا مرحله انقلاب.

در بعضی کتب اهل سنت هست که اگر ظالم هم باشد نباید شورش کرد البته در مقابل، در بین آخوندهای شیعه هم بعضی در مورد عصر غیبت این را گفته‌اند که ما نباید برای تشکیل حکومت قیام کنیم چون حکومت فقط باید دست اهل بیت(ع) باشد.

متأسفانه تفرقه می‌اندازند که این دو جریان سالم شیعه و سنی به هم نزدیک نشوند. در ایران بسیار تلاش کرده‌اند اختلاف بیندازند ولی ما ملت سنی و شیعه رشید داشته‌ایم. نتوانسته‌اند. باید تلاش کنیم که نتوانند و ما آتش اختلاف درجه‌های دیگر را هم خاموش کنیم.

وقتی ایشان به مرو آمدند، مردم آنجا در نماز عید حضرت شرکت کردند، ساکنان مرو در آن زمان از اهل سنت بودند، همان نماز عیدی که مامون ترسید علیه حکومت تظاهرات شود و بین راه جمعیت را متوقف کردند؛ در همان زمان اغلب مردم مرو سنی بوده‌اند، شیعیان اهل بیت(ع) تازه داشتند از مدینه به سمت مرو می‌آمدند، این امامزاده‌ها خیلی‌هایش مال آن دوران است، قبیلش هم در خراسان تشیع بود، چون اصلاً شعار بنی‌عباس «الرضا من آل محمد» بود و در خراسان کارشان گرفت ولی از آنجا شیعه در خراسان بسیار جا افتاد.

یا در مورد زید، ابوحنیفه طرفداری کرد و فتوا داد که هر کس در این جهاد شرکت کند، ثواب ۵۰ حج را دارد یا امام شافعی خودش در جهاد کنار زیدی‌ها جنگید، امام شافعی متولد غزه است و مادرش از علوی‌های شامات است، امام شافعی در راه حکومت اهل بیت(ع) تا پای چوبه دار رفته.

در خیلی جاها می‌بینید شیعه و حنبلی و شافعی یک نظر دارند حنفی یک نظر دیگر. اگر اسم شیعه رویش نباشد، نمی‌فهمید کدام یکی بیشتر با دیگران اختلاف دارد، چرا هنوز پژوهشگاهی نداریم که طلبه‌های باسواد و علمای باسواد شیعه و سنی و فقیه، بنشینند این‌ها را در بیاورند؟

جناب ابوحنیفه می‌گوید اگر جعفر بن محمد نبود، مسلمین احکام حج را نمی‌دانستند، شما رابطه امام جعفر صادق(ع) را با امام مالک بن انس و امام ابوحنیفه ببینید، صریح می‌بینید یکجایی امام جعفر صادق(ع) احترام می‌گذارد، می‌گوید بلند شد من را کنار خودش نشاند، در عین احترام، صریحاً هم حرف‌هایش را می‌زند، رسماً می‌گوید قیاس با تفسیری که شما می‌کند نکات مثبتی دارد ولی مشکلاتی هم دارد، هم به هم احترام می‌گذارند، هم اختلاف علمی دارند. هم

بحث‌های تقریبی باشد، می‌گوید: اهل قم به زیارت حضرت معصومه(ع) می‌روند که حنفی و شفعوی و اهل ... سنی و شیعی به زیارت حسین بن رضا(ع) می‌روند. نمونه دیگر این‌که طرف می‌گوید: «هم در حرم امام رضا(ع) و هم حرم امام حسین(ع) از مذاهب مختلف، مردم ایران می‌آمده‌اند، می‌گویند وارد نیشابور شدیم، در مساجد مختلف اعم از حنفی‌ها، زیدی‌ها و شافعی‌ها و جعفری‌ها (که همه هم در مسجد هم راحت رفت‌وآمد می‌کنند)، باهم برادرند.»

این‌ها هم تا قبل از ۲۰۰ سال قبل است که انگلیس به جان مردم بیافتد، البته قبلیش مواردی از جنگ داریم، ولی نه شیعه سنی. مثلاً داریم بین حنفی و شافعی چندین یا جنگ حنبلی و اشعری یا شیعه اثنی عشری همیشه با اسماعیلی مخالف بوده‌اند.

بین شیعه زیدی و اسماعیلی جنگ شده است، جناب امام طبری که از دنیا رفت و در بغداد خواستند دفنش کنند، حنبلی‌ها و بخشی از اهل حدیث جلوی تشییع جنازه طبری را گرفتند که نباید در قبرستان مسلمین دفن شود، در میان شیعیان بوده است که علما همدیگر را تکفیر کرده‌اند. این‌ها همیشه بوده است ولی چیزهای دیگری هم بوده است، مثلاً کرامت و روایاتی امام رضا(ع) در کتب اهل سنت یا حکم‌های فقهی‌ای که به استناد روایات امام رضا(ع) داده‌اند.

این را شنیده‌اید که امام رضا(ع) به هر شهری پا می‌گذاشت مردم به استقبال می‌آمدند، بسیاری از این شهرها سنی بوده‌اند، از جمله نیشابور که گفته‌اند بیست هزار نفر حدیث سلسله الذهب را نوشتند که اهل بیت(ع) از شروط توحیدند. در کتب اهل سنت این‌ها نوشته شده است. نود درصد این‌ها سنی بوده‌اند، می‌گفتند پسر پیغمبر، امام عدل، نمونه زهد آمد.

در خیلی جاها می‌بینید شیعه و حنبلی و شافعی یک نظر دارند حنفی یک نظر دیگر. اگر اسم شیعه رویش نباشد، نمی‌فهمید کدام یکی بیشتر با دیگران اختلاف دارد، چرا هنوز پژوهشگاهی نداریم که طلبه‌های باسواد و علمای باسواد شیعه و سنی و فقیه، بنشینند این‌ها را در بیاورند؟